

Remissyttrande

Datum 2025-12-15

Ert diarenummer LI2025/01500

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Yttrande över SOU 2025:93 "En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk"

Västra Götalandsregionen har beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss. Västra Götalandsregionen utgår i sitt svar från den regionala utvecklingsstrategin i Västra Götaland, Skogsprogrammet i Västra Götaland samt att Västra Götalandsregionen äger, och driver, naturbruksskolor med bland annat inriktning på skogsbruk.

Övergripande synpunkter

Västra Götalandsregionen välkomnar utredningens ambition att stärka investeringsviljan och ett långsiktigt hållbart skogsbruk. För att nå ett långsiktigt hållbart skogsbruk menar dock VGR att det krävs kompletteringar som fokuserar mer på att undanröja framtida ekonomiska osäkerheter för skogsnäringen.

Exporten för svenska skogsprodukter riskerar att påverkas negativt om Sverige (och Finland) ensamma har en mycket avvikande syn på hur skogsprodukter produceras än resten av Europa. Det finns även riskfaktorer med att inte arbeta för starka ekosystem som står emot ett förändrat klimat. Genom att integrera dessa perspektiv kan vi skapa ett skogsbruk som är robust, konkurrenskraftigt och framtidssäkrat.

Ett långsiktigt hållbart skogsbruk är viktigt för Västra Götalands regionala utveckling och den gröna omställningen vi är mitt i. Ett konkurrenskraftigt

näringsliv behöver biogena kolatomer som rör sig i ett cirkulärt system.

Utredningen har valt att fokusera på skogsproduktion och endast undantagsvis på användningen av skogsråvaran. VGR välkomnar ambitionen, men ser behov av att komplettera med perspektiv som stärker helheten.

Det finns 44 000 skogsägare i Västra Götaland, där skogsfastigheterna ofta är små och generationsägda. Skogen brukas, men målsättningarna varierar stort. Skogsråvara till sågverk och massaindustri är bara en av flera nyttor som skogsgårdarna producerar. Utredningen är därför alltför snäv när den fokuserar på volymtillväxt, i huvudsak av barrskog. Fokus behöver vara på att skapa en större flexibilitet i skogsbruket och inte enbart på volymproduktion av barr.

Mångbruk av skogen är en liten ekonomisk sektor i skogsbruket, men betydelsefullt för att bredda intäkter, skapa sysselsättning och stärka förutsättningarna för att bo på landsbygden. Mångbruk finns med i nationella skogsstrategin och utredning borde belyst förutsättningarna för att utveckla andra intäkter från skogen än skogsråvara.

Kapitel 4 Synliggör skogens klimatnytta

Även om virkesförråd och första förädlingsledet enkelt kan omräknas till kollager, är beräkningar av substitutionseffekter och utsläpp i värdekedjan mycket komplexa och resurskrävande. Dessutom är effekten på kort sikt starkt beroende av styrmedel för andra produkter, vilket gör resultaten osäkra.

VGR anser att syftet med förslagen är bra, men ställer sig tveksamma till ett genomförande.

Kapitel 5 Ny syn på naturvårdsavsättningar och miljöhänsyn

VGR delar synen att brukandet av skog och att bevarandet av skogens miljövärden inte alltid behöver ses som motstående intressen. Det ger förutsättningar för att förena produktion och bevarande genom väl avvägd hänsyn och planering. Utredningen innehåller förslag som går i en riktning som ökar tydligheten kring skydd och inskränkningar i brukanderätt, vilket är positivt. Däremot finns det förslag som kan riskera leda till ett minskat skydd för skogsmiljöer och de arter som lever där.

- Internationella överenskommelser och genomförande av EUs regelverk kommer påverka hur mycket areal och vilka naturvärden Sverige behöver undanta från skogsbruk. VGR anser att en begränsning av areal undantagen skogsbruk behöver ha en viss flexibilitet. Det är också viktigt

att göra regionala skillnader inom detta, för att den formellt skyddade arealen ska kunna bibehålla sin genetiska funktion.

- Naturrestaureringsförordningen kräver en tillämpning som i högre grad utvecklar naturvärden. För att både naturvärden och produktionsmål kan nås behövs skötsel i skyddad natur, som utredaren föreslår. VGR delar den synen, men anser att ett ökat geografiskt fokus på skydd och restaurering skulle bidra än mer till detta.
- VGR vill poängtera att det, förutom för avsatta områden, är viktigt att det finns hänsyn även i produktionsområden. Geografisk planering för skydd och restaurering måste prioriteras för att skapa konnektivitet mellan värdefulla miljöer. Även längre omloppstider gynnar biologisk mångfald.
- VGR anser att förslaget att använda naturvårdsavtal i stället för förbud vid enskilda åtgärder är viktigt och bör kompletteras med geografiska planer för att skapa sammanhängande livsmiljöer. En sådan styrning skulle underlätta avvägningar och bidra till att uppnå långsiktiga mål.
- VGR instämmer i att det behövs en större tydlighet kring vilka åtgärder som är tillåtna gällande skydd av fåglar. Förslaget kommer att ha regional betydelse genom att minska osäkerhet och risker i skogsbruket. Många fågelarter har kraftigt minskande populationer, främst på grund av förlust av äldre skogsmiljöer, vilket dock gör bedömningen av tillfredsställande nivåer svår. Detta är särskilt viktigt i Västra Götaland där flera arter är hotade.
- VGR anser att det finns risker med en för stor flexibilitet gällande permanenta skydd. Många skyddade områden är idag för små för att långsiktigt upprätthålla livskraftiga populationer, vilket talar för att de bör utökas snarare än tas bort. Samtidigt finns det små, isolerade områden som skyddats trots låg ekologisk konnektivitet, vilket öppnar för att byta ut dem mot mer strategiskt placerade arealer. Sådana byten måste ske med stor försiktighet och med fokus på att skapa större sammanhängande värdetrakter.

6 Variationsrikt skogsbruk

Förslaget kommer att ha betydelse för kunskapsutvecklingen i det regionala skogsbruket. I delbetänkandet föreslog utredaren att "normalt" skogsbruk inte skulle omfattas av samråd enligt miljöbalken. Variationsrikt skogsbruk kan innebära stora avsteg från "normalt skogsbruk".

VGR instämmer i att det behövs mer fokus och forskning kring alternativa skogsskötselmetoder, främmande trädslag, effekter av klimatförändringar, skydd av arter och biotoper. Det är av central vikt att vi noga dokumenterar och långsiktigt följer upp effekterna av våra val och åtgärder. VGR hade sett positivt på ett förslag med en ökad tolerans för alternativa bruksformer i lagstiftningen.

7 Ökad rådgivning

Förslaget att öka rådgivningen kommer ha stor regional betydelse. Utredningen saknar dock förslag om långsiktig strategisk rådgivning och kompetensuppbyggnad.

VGR framhåller vikten av att förslaget även fokuserar på utbildning av rådgivare och skogsägare. Rådgivningen bör erbjuda en bred kunskapsbas i frågor som rör skogsskötsel och vad som krävs för att nå ett variationsrikt skogsbruk.

Rådgivningen kan med fördel inkludera frågor som klimatanpassning, digitalisering och mångbruk. Rådgivningen behöver därtill erbjudas över ett betydligt längre tidsperspektiv.

Kapitel 8 Ökad produktion

Utredarens förslag kommer att ha regional betydelse, framförallt för anpassning av skogsbruket till klimatförändringar. För att tillvarata de varierande målintressena hos skogsägare bör produktion av andra produkter och tjänster från skogen prioriteras såsom mångbruk, kvalitetsvirke, friluftsliv, turism, kol- och biokrediter. VGR anser även att resurser behöver läggas på innovation av kostnadseffektiva tillsyns- och uppföljningssystem samt att ökat fokus bör ägnas löv- och blandskogar.

VGR anser det positivt med ökat samråd och anmälningsplikt för främmande arter, men större fokus bör ligga på att utveckla nordiskt plantmaterial istället för att öppna för införande av främmande arter. Utvecklat plantmaterial i Sverige bidrar till arbetstillfällen och inhemsk kunskap/forskning. Riskerna med introduktion av främmande arter i den skala det handlar om i skogsbruket är förenat med stora osäkerhetsfaktorer.

VGR delar bilden att viltskador är ett bekymmer. Balans mellan klövviltstammar och fodertillgång är centralt för både virkesproduktion och miljövärden i Västra Götaland. Att enbart fokusera på växande skog, utan att ta med planer/utbildning så att hänsyn tas för klövviltets fodersök avseende bärris och odlad åkermark, medför risken att klövviltstammarna inte tål framtida klimatförändringar.

9 Nytt forskningsprogram

Eftersom skogsforskning i vissa avseenden tar mycket lång tid är det viktigt med långsiktigt stabil finansiering. Sverige, som en av världens största skogsindustriländer, har endast en skogsfakultet med öronmärkt finansiering från landsbygds- och infrastrukturdepartementet. I många andra länder, även de med lite skog, finns flera skogsfakulteter. Det bör vara en fördel för kunskapsutvecklingen inom skog om forskningen förläggs till fler än ett lärosäte.

VGR anser att förslaget om nytt forskningsprogram för skogsskötsel är positivt. Förslaget kan få stor regional betydelse, men viktigt att bredda forskningsbasen och inkludera fler lärosäten. Fokus på forskningssatsningen bör bland annat att hantera klimatförändringar och skötsel för flermålsskogsbruk.

11 Ett tydligare Sverige i EU

VGR håller med om vikten av att regeringen inhämtar synpunkter från regionala aktörer för att utveckla principer för implementering av EU-direktiv med regional anpassning. Det är viktigt att involvera regionala aktörer och skogsprogram i processen för att säkerställa att regionala förutsättningar beaktas. Det är särskilt angeläget att betona att frågor som rör skogsbrukets utformning måste ge utrymme för regionala och lokala förhållanden, samt skogsägares självbestämmande.

Miljö- och regionutvecklingsnämnden
Västra Götalandsregionen

Madeleine Jonsson
Ordförande
miljö- och regionutvecklingsnämnden

Gustaf Zettergren
Avdelningschef
forskning, omställning och
kompetens